

Na drugom panelu ovogodišnjeg Samita energetike Trebinje glavna poruka bila je da su elektroprivrede zemalja regiona saglasne u jednom – sledi veliki investicioni zamah u ulaganje u obnovljive izvore energije, ali potrebno je razumevanje Energetske zajednice u definisanju dinamike kako će se sprovesti energetska tranzicija – jer, energetska bezbednost BiH, Srbije i Crne Gore dobrim delom je oslonjena na energiju dobijenu iz uglja i zato se mora pažljivo razmotriti koji će to biti put zaokreta ka OIE.

Domaćin skupa, prvi čovek Elektroprivrede RS Luka Petrović je istakao da je Republici Srpskoj od velike važnosti bilo usvajanje Zakona o električnoj energiji, koji je, kako je rekao, reformskog karaktera. Petrović je naveo da, “ako ne budemo pravili nove objekte na bazi OIE, a budemo uvodili naknadu za CO₂, bićemo u teškim problemima”. Petrović je još jednom ponovio važnost reorganizacije Elektroprivrede RS, koju su jako brzo realizovali i uspeli da razdvojiti delatnosti snabdevanja i distribucije. Zakon o OIE koji treba da bude usvojen u RS omogućiće podsticanje građana da instaliraju solarne panele na krovovima i time bi se stvorila kategorija tzv. “prozumera”. Oni bi bili skinuti sa jeftine struje, ali bi ih ERS pomogao alternativnim izvorom napajanja.

Direktor Elektroprivrede BiH, Adnan Anđelija, ponosno je najavio da je ta Elektroprivreda sa Energetskom zajednicom dogovorila internu naplatu naknade za CO₂, što je prvi put da jedna kompanija u regionu to uvodi.

Ne čekajući državne zakone, niti usklađivanje entitetskih zakona, Elektroprivreda BiH je započela restrukturiranje, jer se dominantno, sa 80% snabdevaju strujom iz dve TE, a 20% proizvodnje dolazi iz hidropotencijala. Prvi vetropark koji je izgradila EP BiH, VE Podveležje od 50 MW, pušten je u rad početkom 2021. Na jesen očekuju da će objaviti poziv za gradnju tri solarne elektrane snage 120 MW. Uskoro grade i solarnu elektranu blizu VE Podveležje od 30 MW. Razvoj tih projekata će trajati dve do tri godine.

Anđelija je takođe naveo kako u kontinuitetu imaju poziv ka privatnim vlasnicima hidroelektrana kako bi kupili te objekte i već je aktuelno oko 15 ponuda. Te ponude sada analiziraju timovi EP BiH. Na pitanje šta se dešava sa početkom gradnje Bloka 7 TE Tuzla, Anđelija je akcentovao da ih očekuje još razgovora na tu temu sa Energetskom zajednicom. Nešto relaksiranija situacija je ona u Elektroprivredi HZ HB, jer nisu opterećeni strujom iz uglja, i poručuju da neće odustati od krilatice “100% obnovljivo”.

Kako planiraju to da postignu? Nameravaju da grade VE Poklečani snage 132 MW i 150 MW u solarnim elektranama.

Srbija je već dobro zakoračila u energetska tranziciju, a pet novih zakona donesenih ovog proljeća dodatni su podstrek da se taj proces ubrza. Međutim, kako je rekao Aleksandar Jakovljević, direktor sektora za strategiju u Elektroprivredi Srbije, treba im jasan put i

razumijevanje.

Kaže da u Srbiji 17.000 ljudi radi u rudnicima i u termoelektranama i još 45.000 u domaćim kompanijama sa prihodom većim od 450 mil EUR koje su kooperanti termoelektana. Prema njegovim rečima, Srbija čeka rezultate aktuelnih analiza, posle čega će ući u preuzimanje eventualnih obaveza.

Milutin Đukanović, predsednik Odbora direktora EP CG, opisao je zanimljivu situaciju koja se desila Crnoj Gori po pitanju ekološki podržane proizvodnje. Đukanović smatra da nije loše sačuvati ugalj kao izvor, uz jaču gradnju vetro i solarnih kapaciteta. Crna Gora planira u naredne četiri godine da gradi HE Komarnicu, SE Briska gora, VE Gvozd i Brajići, a u pripremi je tender za SE Velje brdo. U HE Perućica ide i osmi agregat od 58 MW.

Zaokret Makedonaca

Juče smo, takođe pišući o porukama sa Samita energetike Trebinje, naveli kako je Severna Makedonija hrabro zakoračila u energetske tranziciju, a to je zemlja koja ima 65% proizvodnje struje iz uglja i 35% iz OIE.

Svesni su da je njihov ugalj manje kvalitetan nego onaj u Srbiji ili BiH, pa su odlučili da više ne investiraju u kopanje uglja, jer to bi investiranje u nova nalazišta koštalo ESM (Državni proizvođač električne energije) više od 100 mil EUR, naveo je Blagoj Gajdardžiski, direktor razvoja i investicija u toj kompaniji.

- Odlučili smo da nema investicija u nove rudnike, a minimalno ćemo održavati postojeće centrale. Do 2024. ćemo zatvoriti našu najveću termoelektranu, Oslomej, i pustiti u pogon solarnu elektranu na nekadašnjem odlagalištu. Njena snaga biće 100 MW, režirana u javno-privatnom partnerstvu.

Kada je reč o TE Bitolj, prvi blok biće rekonstruisan tako da može da radi na gas, a druga dva bloka će biti ugašena do 2031. Makedonija će graditi i HE Čebren koja bi godišnje proizvodila 1.200 GWh struje i sa njom, kao i sa gasnom elektranom od 250 MW balansirali bi proizvodnju, zajedno sa projektima solarnih elektrana.

- Želimo da u osam godina izgradimo solarne elektrane od 800 MW. Pola od toga kapaciteta biće realizovana javno-privatnim partnerstvom, a pola će biti investicija ESM-a - poručio je Garbadžijski.

Samit energetike SET 2021 je u organizaciji Elektroprivrede RS i firme SET održan 20. i 21. maja, uz pokroviteljstvo Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Vlade RS i kompanije Končar, uz generalno sponzorstvo kompanije Elnos Group i podršku Infinity group i kompanije Dwelt.

Izvor: ekpija.com

